

Bryssel den 30 juni 2023
(OR. en)

11129/23

ECOFIN 656
UEM 190
SOC 482
EMPL 333
COMPET 677
ENV 756
EDUC 269
RECH 301
ENER 392
JAI 902
GENDER 133
ANTIDISCRIM 127
JEUN 171
SAN 408

NOT

från: Rådets generalsekretariat
till: Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet

Föreg. dok. nr: 9822/1/23 REV 1
Komm. dok. nr: COM(2023) 601 final

Ärende: RÅDETS REKOMMENDATION om Belgiens nationella reformprogram
2023 med avgivande av rådets yttrande om Belgiens stabilitetsprogram
2023

För delegationerna bifogas det ovannämnda utkastet till rådets rekommendation, som har diskuterats av rådet och Europeiska rådet och som grundas på kommissionens rekommendation COM(2023) 601 final.

RÅDETS REKOMMENDATION

av den ...

om Belgiens nationella reformprogram 2023 med avgivande av rådets yttrande om Belgiens stabilitetsprogram 2023

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken¹, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

¹ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

av följande skäl:

- (1) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241², genom vilken faciliteten för återhämtning och resiliens (*faciliteten*) inrättades, trädde i kraft den 19 februari 2021. Faciliteten ger ekonomiskt stöd till medlemsstaterna för genomförandet av reformer och investeringar och utgör en finanspolitisk impuls som finansieras av unionen. I enlighet med den europeiska planeringsterminens prioriteringar bidrar faciliteten till den ekonomiska och inkluderande återhämtningen och till genomförandet av hållbara och tillväxtfrämjande reformer och investeringar, i synnerhet reformer och investeringar för att främja den gröna och den digitala omställningen och göra medlemsstaternas ekonomier mer resilienta. Den bidrar också till att stärka de offentliga finanserna och stimulera tillväxt och sysselsättning på medellång och lång sikt, förbättra den territoriella sammanhållningen inom unionen och stödja det fortsatta genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Det högsta ekonomiska bidraget per medlemsstat inom ramen för faciliteten uppdaterades den 30 juni 2022, i enlighet med artikel 11.2 i förordning (EU) 2021/241.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Den 22 november 2022 antog kommissionen den årliga översikten över hållbar tillväxt, som inledde 2023 års europeiska planeringstermin. Den 23 mars 2023 godkände Europeiska rådet prioriteringarna i 2023 års årliga översikt över hållbar tillväxt, som är inriktade på de fyra principerna för konkurrenskraftig hållbarhet. Den 22 november 2022 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011³, även 2023 års rapport om förvarningsmekanismen, enligt vilken Belgien inte var en av de medlemsstater som kunde påverkas eller riskerade att påverkas av obalanser. En fördjupad granskning skulle därför inte behövas. Samma dag antog kommissionen också ett yttrande om Belgiens utkast till budgetplan för 2023. Kommissionen antog också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet och ett förslag till 2023 års gemensamma sysselsättningsrapport med en analys av genomförandet av riktlinjerna för sysselsättningspolitiken och principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Rådet antog rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet⁴ (*2023 års rekommendation om euroområdet*) den 16 maj 2023 och den gemensamma sysselsättningsrapporten den 13 mars 2023.
- (3) Unionens ekonomier uppvisar visserligen en anmärkningsvärd resiliens, men den geopolitiska situationen har fortfarande en negativ påverkan. Unionen står orubbligt sida vid sida med Ukraina, och unionens ekonomiska och sociala agenda är inriktad på att på kort sikt minska de negativa effekterna av energichocker, både för utsatta hushåll och företag, och på att fortsätta satsningarna på den gröna och den digitala omställningen, stödja en hållbar tillväxt för alla, skydda makroekonomisk stabilitet och öka resiliensen på medellång sikt. Den är också starkt inriktad på att öka unionens konkurrenskraft och produktivitet.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁴ Rådets rekommendation av den 16 maj 2023 om den ekonomiska politiken i euroområdet (EUT C 180, 23.5.2023, s. 1).

- (4) Den 1 februari 2023 lade kommissionen fram ett meddelande med titeln *En industriplan i den gröna given för nettonollåldern (industriplanen i den gröna given)*. Industriplanen i den gröna given syftar till att öka konkurrenskraften för unionens nettonollindustri och stödja en snabb omställning till klimatneutralitet. Den kompletterar de pågående insatserna inom ramen för den europeiska gröna given och REPowerEU. Den syftar också till att skapa bättre förutsättningar för att utöka unionens tillverkningskapacitet vad gäller den nettonollteknik och de nettonollprodukter som behövs för att unionens ambitiösa klimatmål ska uppnås, och till att säkerställa tillgång till relevanta kritiska råvaror, bland annat genom att diversifiera anskaffningen, exploatera geologiska resurser på lämpligt sätt i medlemsstaterna och maximera återvinningen av råvaror. Industriplanen i den gröna given bygger på fyra pelare: ett förutsebart och förenklat regelverk, snabbare tillgång till finansiering, ökad kompetens och öppen handel för resilienta leveranskedjor. Den 16 mars 2023 lade kommissionen fram ett ytterligare meddelande med titeln *EU:s konkurrenskraft på lång sikt, efter 2030*, som är uppbyggt kring nio ömsesidigt förstärkande faktorer med målet att arbeta för ett tillväxtfrämjande regelverk. I det meddelandet fastställs politiska prioriteringar i syfte att aktivt säkerställa strukturella förbättringar, välfokuserade investeringar och regleringsåtgärder för unionens och dess medlemsstaters konkurrenskraft på lång sikt. Rekommendationerna nedan bidrar till att hantera dessa prioriteringar.
- (5) Den europeiska planeringsterminen 2023 fortsätter att utvecklas i takt med genomförandet av faciliteten. Ett fullständigt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanerna är fortfarande viktigt för att de politiska prioriteringarna inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska ge resultat, eftersom planerna behandlar alla eller en betydande del av de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdats under senare år. De landsspecifika rekommendationerna från 2019, 2020 och 2022 är dessutom lika relevanta för de återhämtnings- och resiliensplaner som granskats, uppdaterats eller ändrats i enlighet med artiklarna 14, 18 och 21 i förordning (EU) 2021/241.

- (6) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435⁵ (*REPowerEU-förordningen*), som antogs den 27 februari 2023, syftar till att snabbt fasa ut unionens beroende av import av ryska fossila bränslen. Detta kommer att bidra till energitrygghet och diversifiering av unionens energiförsörjning, samtidigt som användningen av förnybar energi, energilagringsskapaciteten och energieffektiviteten ökar. Genom REPowerEU-förordningen får medlemsstaterna möjlighet att lägga till ett nytt REPowerEU-kapitel i sina nationella återhämtnings- och resiliensplaner för att på så sätt finansiera viktiga reformer och investeringar som ska bidra till att målen för REPowerEU uppnås. Dessa reformer och investeringar kommer också att bidra till att öka konkurrenskraften för unionens nettonollindustri enligt vad som anges i industriplanen i den gröna given, och till att hantera de energirelaterade landsspecifika rekommendationer som utfärdats till medlemsstaterna 2022 och, i förekommande fall, 2023. Genom REPowerEU-förordningen införs en ny kategori icke återbetalningspliktigt ekonomiskt stöd som görs tillgängligt för medlemsstaterna för att de ska kunna finansiera nya energirelaterade reformer och investeringar inom ramen för sina återhämtnings- och resiliensplaner.

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435 av den 27 februari 2023 om ändring av förordning (EU) 2021/241 vad gäller REPowerEU-kapitel i planer för återhämtnings och resiliens och om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013, (EU) 2021/1060 och (EU) 2021/1755 samt direktiv 2003/87/EG (EUT L 63, 28.2.2023, s. 1).

- (7) Den 8 mars 2023 antog kommissionen ett meddelande med finanspolitisk vägledning för 2024 (*meddelandet av den 8 mars 2023*). Det syftar till att stödja utarbetandet av medlemsstaternas stabilitets- och konvergensprogram och därigenom stärka samordningen av politiken. Kommissionen erinrade om att stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul kommer att avaktiveras i slutet av 2023. Kommissionen efterlyste en finanspolitik under 2023–2024 som säkerställer en hållbar skuldsättning på medellång sikt och ökar den potentiella tillväxten på ett hållbart sätt, och uppmanade medlemsstaterna att i sina stabilitets- och konvergensprogram för 2023 ange hur deras finanspolitiska planer kommer att säkerställa att fördragets referensvärde för underskottet på 3 % av bruttonationalprodukten (BNP) respekteras och säkerställa en realistisk och kontinuerlig skuldminskning, eller att skulden ligger kvar på försiktiga nivåer, på medellång sikt. Kommissionen uppmanade också medlemsstaterna att fasa ut de nationella finanspolitiska åtgärder som införts för att skydda hushåll och företag mot energiprischocker, med början med de minst riktade åtgärderna. Kommissionen angav att om det skulle behövas en förlängning av stödåtgärderna på grund av ett förnyat energipristryck bör medlemsstaterna bättre rikta sådana åtgärder till utsatta hushåll och företag. Kommissionen angav att de finanspolitiska rekommendationerna skulle kvantifieras och differentieras. Såsom föreslås i kommissionens meddelande av den 9 november 2022 om riktlinjer för en reform av EU:s ramverk för ekonomisk styrning skulle de finanspolitiska rekommendationerna dessutom formuleras utifrån primära nettoutgifter. Alla medlemsstater rekommenderades att fortsätta att skydda nationellt finansierade investeringar och säkerställa att faciliteten och andra unionsmedel används på ett ändamålsenligt sätt, särskilt mot bakgrund av målen för den gröna och den digitala omställningen och för resiliensen. Kommissionen angav att den kommer att föreslå rådet att inleda underskottsbaserade förfaranden vid alltför stora underskott under våren 2024 på grundval av utfallet för 2023, i enlighet med gällande lagstiftning.

- (8) Den 26 april 2023 lade kommissionen fram lagstiftningsförslag för att genomföra en omfattande reform av unionens regler för ekonomisk styrning. Huvudsyftet med förslagen är att stärka hållbarheten i den offentliga skuldsättningen och att främja en hållbar och inkluderande tillväxt i samtliga medlemsstater genom reformer och investeringar. I sina förslag strävar kommissionen efter att förbättra det nationella egenansvaret, förenkla ramverket och röra sig i riktning mot ett större medelfristigt fokus, tillsammans med ett effektivt och mer enhetligt genomdrivande av efterlevnaden. Enligt rådets slutsatser av den 14 mars 2023 om riktlinjer för en reform av EU:s ramverk för ekonomisk styrning är målet att slutföra lagstiftningsarbetet 2023.
- (9) Den 30 april 2021 lämnade Belgien in sin nationella återhämtnings- och resiliensplan till kommissionen i enlighet med artikel 18.1 i förordning (EU) 2021/241. Kommissionen har med stöd av artikel 19 i förordning (EU) 2021/241 bedömt återhämtnings- och resiliensplanens relevans, ändamålsenlighet, effektivitet och enhetlighet i enlighet med bedömningsriktlinjerna i bilaga V till den förordningen. Den 13 juli 2021 antog rådet sitt genomförandebeslut om godkännande av bedömningen av Belgiens återhämtnings- och resiliensplan⁶. Delutbetalningarna ska verkställas på villkor att kommissionen antar ett beslut i enlighet med artikel 24.5 i förordning (EU) 2021/241 om att Belgien på ett tillfredsställande sätt har uppnått de relevanta delmål och mål som angetts i rådets genomförandebeslut. För att delmålen och målen ska anses ha uppnåtts på ett tillfredsställande sätt får delmål och mål som tidigare uppnåtts inte ha upphävts.

⁶ ST 10161/21 INIT; ST 10161/21 ADD 1.

- (10) Den 30 april 2023 lämnade Belgien in sitt nationella reformprogram för 2023 och stabilitetsprogrammet för 2023, i enlighet med artikel 4.1 i förordning (EG) nr 1466/97. De båda programmen har bedömts samtidigt för att deras inbördes kopplingar ska kunna beaktas. I enlighet med artikel 27 i förordning (EU) 2021/241 återspeglas Belgiens halvårsvisa rapporter om framstegen avseende målen i återhämtnings- och resiliensplanen också i 2023 års nationella reformprogram.
- (11) Den 24 maj 2023 offentliggjorde kommissionen 2023 års landsrapport för Belgien. Rapporten innehöll en bedömning av hur väl Belgien hade lyckats med de relevanta landsspecifika rekommendationer som rådet antog mellan 2019 och 2022, och en utvärdering av Belgiens genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen. Utifrån denna analys konstaterades i landsrapporten brister i fråga om de utmaningar som inte eller endast delvis hade åtgärdats genom återhämtnings- och resiliensplanen, och även nya och framväxande utmaningar. I landsrapporten bedömdes också Belgiens framsteg med genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och med att uppnå unionens överordnade mål för sysselsättning, kompetens och fattigdomsbekämpning samt framstegen med att uppnå FN:s mål för hållbar utveckling.
- (12) Enligt uppgifter som validerats av Eurostat minskade Belgiens underskott i de offentliga finanserna från 5,5 % av BNP 2021 till 3,9 % 2022, medan den offentliga skuldkvoten minskade från 109,1 % av BNP i slutet av 2021 till 105,1 % i slutet av 2022. Den 24 maj 2023 lade kommissionen fram en rapport enligt artikel 126.3 i fördraget. Rapporten behandlade Belgiens budgetläge utifrån det faktum att dess underskott i de offentliga finanserna 2022 överskred fördragets referensvärde på 3 % av BNP. Rapporten slog fast att underskottskriteriet inte var uppfyllt. I linje med meddelandet av den 8 mars 2023 föreslog kommissionen inte att några nya förfaranden vid alltför stora underskott skulle inledas under våren 2023. Kommissionen förklarade därefter att den skulle föreslå rådet att inleda underskottsbaserade förfaranden vid alltför stora underskott under våren 2024 på grundval av utfallet för 2023. Belgien bör ta hänsyn till detta vid genomförandet av 2023 års budget och när utkastet till budgetplanen för 2024 utarbetas.

- (13) Saldot i de offentliga finanserna har påverkats av de finanspolitiska åtgärder som vidtagits för att mildra de ekonomiska och sociala effekterna av de stigande energipriserna. Under 2022 omfattade sådana finanspolitiska inkomstminskande åtgärder en sänkning av punktskatterna på bensin och sänkta momssatser för el- och gasavtal i bostäder, medan de finanspolitiska utgiftshöjande åtgärderna omfattade en utökad täckning av el- och naturgasrabatterna för utsatta hushåll, övergripande inkomstöverföringar till hushållen direkt genom deras gas- och elräkningar ("energipaketet"), öronmärkta engångsbelopp (för hushåll som eldar med olja, propan eller pellets) och direktstöd för att hjälpa företag som drabbats av stigande energikostnader. Kostnaderna för dessa åtgärder uppvägdes delvis av nya skatter på energiproducenters och energileverantörers oförutsedda vinster, särskilt inom el- och oljesektorerna. Kommissionen uppskattar nettobudgetkostnaden för dessa åtgärder till 0,9 % av BNP 2022. Saldot i de offentliga finanserna har också påverkats av budgetkostnaderna för erbjudande av tillfälligt skydd för fördrivna personer från Ukraina, vilket beräknas uppgå till 0,1 % av BNP 2022. Samtidigt sjönk den uppskattade kostnaden för tillfälliga krisåtgärder med anknytning till covid-19-krisen till 0,5 % av BNP 2022, från 3 % 2021.
- (14) Den 18 juni 2021 rekommenderade rådet Belgien⁷ att under 2022 utnyttja faciliteten för att finansiera ytterligare investeringar som kan stötta återhämtningen, men samtidigt bedriva en försiktig finanspolitik. Dessutom rekommenderade rådet Belgien att upprätthålla sina nationellt finansierade investeringar.

⁷ Rådets rekommendation av den 18 juni 2021 med avgivande av rådets yttrande om Belgiens stabilitetsprogram 2021 (EUT C 304, 29.7.2021, s. 1).

(15) Enligt kommissionens beräkningar var den finanspolitiska inriktningen⁸ under 2022 stödjande och uppgick till –2 % av BNP. I enlighet med rådets rekommendation fortsatte Belgien att stödja återhämtningen med investeringar som ska finansieras genom faciliteten. Utgifter som finansierades med bidrag från faciliteten och andra unionsmedel uppgick till 0,2 % av BNP 2022 (0,2 % av BNP 2021). Nationellt finansierade investeringar gav ett neutralt bidrag till den finanspolitiska inriktningen⁹. Därför upprätthöll Belgien de nationellt finansierade investeringarna, i enlighet med rådets rekommendation. Samtidigt gav ökningen i nationellt finansierade primära löpande utgifter (exklusive nya åtgärder på inkomstsidan) ett expansivt bidrag på 1,9 procentenheter till den finanspolitiska inriktningen. Detta betydande expansiva bidrag omfattade de ytterligare effekterna av de finanspolitiska åtgärderna för att mildra de ekonomiska och sociala effekterna av de ökade energipriserna (ytterligare nettobudgetkostnad på 0,8 % av BNP jämfört med 2021) samt kostnaderna för att erbjuda tillfälligt skydd till fördrivna personer från Ukraina (0,1 % av BNP). Samtidigt bidrog de stigande löpande utgifterna, särskilt till följd av den automatiska indexeringen av sociala förmåner och löner i den offentliga sektorn och andra strukturellt ökande löpande utgifter, särskilt till följd av den åldrande befolkningen, också till ökningen av de primära löpande nettoutgifterna. Det betydande expansiva bidraget av nationellt finansierade löpande utgifter berodde därmed endast delvis på de åtgärder som vidtagits för att motverka de ekonomiska och sociala effekterna av de stigande energipriserna samt kostnaderna för att erbjuda tillfälligt skydd för personer som fördrivits från Ukraina. Belgien begränsade därför inte i tillräcklig utsträckning ökningen av de nationellt finansierade löpande utgifterna.

⁸ Den finanspolitiska inriktningen mäts som förändringen i primära utgifter (exklusive diskretionära åtgärder på inkomstsidan) och exklusive tillfälliga krisåtgärder med anknytning till covid-19-krisen, men inbegripet utgifter som finansieras med icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten och andra unionsmedel, i förhållande till den potentiella tillväxten på medellång sikt. Mer information finns i ruta 1 i de statistiska tabellerna över offentliga finanser.

⁹ Övriga nationellt finansierade kapitalutgifter gav ett neutralt bidrag på 0 procentenheter av BNP.

- (16) Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för budgetprognoserna i stabilitetsprogrammet för 2023 är i linje med kommissionens vårprognos 2023 för 2023 och därefter. Regeringen beräknar att BNP i fasta priser kommer att öka med 1 % 2023 och med 1,7 % 2024. Som jämförelse visar kommissionens vårprognos 2023 en real BNP-tillväxt på 1,2 % 2023 och 1,4 % 2024.
- (17) I sitt stabilitetsprogram för 2023 räknar regeringen med att underskottet i de offentliga finanserna kommer att öka till 5,1 % av BNP 2023. Ökningen under 2023 återspeglar främst de ökande permanenta löpande utgifterna, främst på grund av den automatiska indexeringen av sociala förmåner och löner i den offentliga sektorn samt den åldrande befolkningen, budgeteffekterna av en tillfällig sänkning av företagens sociala avgifter under första halvåret 2023 och en underskottsökande reform för beskattningen av energiprodukter för bostäder. Enligt stabilitetsprogrammet för 2023 förväntas den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP öka från 105,1 % i slutet av 2022 till 106,7 % till slutet av 2023. I kommissionens vårprognos 2023 förutses ett underskott i de offentliga finanserna på 5 % av BNP för 2023. Detta är i linje med det beräknade underskottet i stabilitetsprogrammet för 2023. Enligt kommissionens vårprognos 2023 väntas en något lägre offentlig skuldkvot i förhållande till BNP, på 106 %, i slutet av 2023. Skillnaden beror på en något högre beräknad nominell BNP för 2023 i kommissionens vårprognos 2023.

(18) Saldot i de offentliga finanserna 2023 förväntas fortsatt påverkas av de finanspolitiska åtgärder som antagits för att mildra de ekonomiska och sociala effekterna av de stigande energipriserna. De består av åtgärder som förlängts från 2022, särskilt en sänkning av punktskatterna på bensin som upphörde att gälla den 31 mars 2023, sänkta momsatsen för el- och gasavtal för bostäder, en utökad täckning av elrabatterna för energiprodukter, energipaketet, öronmärkta engångsbelopp (för hushåll som använder andra värmekällor än gas och elektricitet) och direktstöd för att hjälpa företag som drabbats av stigande energikostnader. Kostnaderna för dessa åtgärder fortsätter att delvis uppvägas av skatter på energileverantörers exceptionella vinster, närmare bestämt av skatter på el- och oljesektorerna, som har varit i kraft sedan 2022, och av en skatt 2023 på en internationell systemoperatör för gasnätet (Fluxys). Med hänsyn till dessa inkomster beräknas nettobudgetkostnaden för stödåtgärderna i kommissionens vårprognos 2023 uppgå till 0,4 % av BNP 2023¹⁰. Merparten av åtgärderna under 2023 verkar inte fokusera på de mest sårbara hushållen eller företagen, även om många av dem bevarar prissignalen för att minska efterfrågan på energi och öka energieffektiviteten. Till följd av detta beräknas i kommissionens vårprognos 2023 det belopp för riktade stödåtgärder som ska beaktas i bedömningen av efterlevnaden av rådets rekommendation av den 12 juli 2022¹¹ för 2023 till 0,1 % av BNP 2023 (jämfört med 0,2 % av BNP 2022). Budgetkostnaden för erbjudande av tillfälligt skydd för fördrivna personer från Ukraina beräknas förbli stabil jämfört med 2022. Slutligen förväntas saldot i de offentliga finanserna 2023 gynnas av utfasningen av tillfälliga krisåtgärder med anknytning till covid-19-krisen som beräknas uppgå till 0,5 % av BNP.

¹⁰ Denna siffra motsvarar de årliga budgetkostnaderna för de åtgärderna, inbegripet löpande inkomster och utgifter liksom i förekommande fall åtgärder avseende kapitalutgifter.

¹¹ Rådets rekommendation av den 12 juli 2022 om Belgiens nationella reformprogram 2022 med avgivande av rådets yttrande om Belgiens stabilitetsprogram 2022 (EUT C 334, 1.9.2022, s. 1).

- (19) I sin rekommendation av den 12 juli 2022 rekommenderade rådet Belgien att under 2023 säkerställa en försiktig finanspolitik, särskilt genom att begränsa ökningen i nationellt finansierade primära löpande utgifter till en nivå som ligger under den potentiella produktionstillväxten på medellång sikt¹², med beaktande av ett fortsatt tillfälligt och riktat stöd till de hushåll och företag som drabbas hårdast av de höjda energipriserna och till människor som flyr från Ukraina. Samtidigt bör Belgien vara redo att anpassa de nuvarande utgifterna efter den föränderliga situationen. Belgien rekommenderades även att öka de offentliga investeringarna för den gröna och den digitala omställningen och för energitrygghet med beaktande av REPowerEU-initiativet, inbegripet med hjälp av faciliteten och andra unionsmedel.

¹² Enligt kommissionens vårprognos 2023 beräknas Belgiens potentiella produktionstillväxt på medellång sikt (10-årigt genomsnitt) uppgå till 5,4 % i nominella termer.

(20) I sin vårprognos 2023 förväntar sig kommissionen en expansiv inriktning på finanspolitiken (1,1 % av BNP) under 2023, i en miljö med hög inflation. Detta följer på en expansiv finanspolitisk inriktning under 2022 (-2 % av BNP). Ökningen i nationellt finansierade primära löpande utgifter (ej inräknat diskretionära åtgärder på inkomstsidan) under 2023 beräknas ge ett expansivt bidrag på 0,7 % av BNP till den finanspolitiska inriktningen. Detta inbegriper den minskade kostnaden för de riktade stödåtgärderna för de hushåll och företag som är mest utsatta för höjda energipriser med 0,1 % av BNP. Ökningen av nationellt finansierade primära löpande utgifter utöver den potentiella produktionstillväxten på medellång sikt beror därför inte på det riktade stödet till de hushåll och företag som drabbats hårdast av ökade energipriser och till människor som flyr från Ukraina. Den expansiva ökningen av de nationellt finansierade primära löpande utgifterna (diskretionära åtgärder på inkomstsidan ej inräknade) drivs också av permanenta löneökningar i den offentliga sektorn och ökade sociala förmåner (till följd av indexeringen av sådana löner och förmåner), strukturellt stigande löpande utgifter till följd av en åldrande befolkning, en reform av beskattningen av energiavtal för bostäder och en tillfällig sänkning av företagets sociala avgifter under första halvåret 2023. Totalt är den förväntade ökningen av nationellt finansierade primära löpande utgifter inte i överensstämmelse med rådets rekommendation av den 12 juli 2022. Utgifter som finansieras med bidrag från faciliteten och andra unionsmedel beräknas uppgå till 0,3 % av BNP 2023, medan nationellt finansierade investeringar beräknas ge ett expansivt bidrag till den finanspolitiska inriktningen på 0,1 procentenheter¹³. Belgien planerar därför att finansiera ytterligare investeringar genom faciliteten och andra unionsmedel, och planerar även att upprätthålla de nationellt finansierade investeringarna. Belgien planerar att finansiera offentliga investeringar för den gröna och den digitala omställningen och för energitrygghet, såsom investeringsprojekt för renovering av byggnader, hållbar mobilitet och utfasning av fossila bränslen i energisektorn, och viktiga investeringar för att påskynda den digitala omställningen, bland annat digitalisering av den offentliga förvaltningen, främjande av digital inkludering och stärkt it-säkerhet, som finansieras genom faciliteten samt andra unionsmedel.

¹³ Övriga nationellt finansierade kapitalutgifter förväntas ge ett expansivt bidrag på 0,1 procentenhet av BNP.

- (21) I stabilitetsprogrammet för 2023 förväntas underskottet i de offentliga finanserna minska till 4,2 % av BNP 2024. Minskningen under 2024 återspeglar också avvecklingen av tillfälliga stödåtgärder som antogs mot bakgrund av stigande energipriser. Enligt stabilitetsprogrammet för 2023 förväntas den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP öka till 107,1 % i slutet av 2024. Baserat på de politiska åtgärder som är kända vid stoppdatumet för prognosen förutses i kommissionens vårprognos 2023 ett underskott i de offentliga finanserna på 4,7 % av BNP 2024. Detta är högre än det beräknade underskottet i stabilitetsprogrammet för 2023, främst på grund av underskottsminskande åtgärder som ännu inte specificerats i stabilitetsprogrammet för 2023 och som uppgår till 0,2 % av BNP (vilket därför inte beaktas i kommissionens vårprognos 2023) samt en mindre gynnsam prognos för de offentliga inkomsterna, särskilt när det gäller bolagsskatter. Enligt kommissionens vårprognos 2023 väntas en liknande offentlig skuldkvot i förhållande till BNP, på 107,3 % i slutet av 2024.
- (22) I stabilitetsprogrammet för 2023 förutses en utfasning av alla energistödåtgärder under 2024. Kommissionen räknar för närvarande också med en fullständig utfasning av energistödåtgärder 2024. Detta bygger på antagandet att inga nya energiprishöjningar kommer att ske.

- (23) I förordning (EG) nr 1466/97 efterlyses en årlig förbättring av det strukturella budgetsaldot för att uppnå det medelfristiga budgetmålet med 0,5 % av BNP som riktmärke¹⁴. Med hänsyn till de offentliga finansernas hållbarhet och behovet av att minska underskottet till under fördragets referensvärde på 3 % av BNP skulle det enligt kommissionen vara lämpligt att förbättra det strukturella saldoutgifter med minst 0,7 % av BNP för 2024. För att säkerställa en sådan förbättring, och i enlighet med kommissionens metod, bör ökningen av nationellt finansierade primära nettoutgifter¹⁵ under 2024 inte överstiga 2 %, vilket återspeglas i denna rekommendation. Samtidigt bör de återstående energistödåtgärderna (som för närvarande uppskattas av kommissionen till 0,4 % av BNP 2023) fasas ut, om utvecklingen på energimarknaden tillåter detta och med början med de minst riktade åtgärderna, och de därmed sammanhängande besparingarna bör användas för att minska underskottet i de offentliga finanserna. Enligt kommissionens vårprognos 2023 ligger dessutom ökningen av nationellt finansierade primära löpande nettoutgifter under 2023 inte i linje med rådets rekommendation av den 12 juli 2022. Om detta bekräftas skulle det vara lämpligt att ökningen av de primära nettoutgifterna under 2024 är lägre.
- (24) Om politiken förblir oförändrad beräknas enligt kommissionens vårprognos 2023 de nationellt finansierade primära nettoutgifterna öka med 2,7 % under 2024, vilket ligger över den rekommenderade tillväxttakten.

¹⁴ Artikel 5 i förordning (EG) nr 1466/97 kräver också en anpassning på mer än 0,5 % av BNP för medlemsstater med en offentlig skuld som överstiger 60 % av BNP, eller med mer uttalade risker för en hållbar skuldsättning.

¹⁵ Primära nettoutgifter definieras som nationellt finansierade utgifter exklusive diskretionära åtgärder på inkomstsidan och exklusive ränteutgifter samt utgifter för konjunkturberoende arbetslöshetsutgifter.

- (25) Enligt stabilitetsprogrammet för 2023 förväntas den offentliga sektorns investeringar öka från 2,9 % av BNP 2023 till 3,1 % av BNP 2024. De ökade investeringarna återspeglar en ökning av nationellt finansierade investeringar och av unionsfinansierade investeringar, nämligen genom faciliteten. I stabilitetsprogrammet för 2023 hänvisas till reformer och investeringar som förväntas bidra till finanspolitisk hållbarhet och till hållbar tillväxt för alla. Dessa reformer och investeringar omfattar ett projekt för en finanspolitisk reform av skatte- och bidragssystemet som syftar till att främja sysselsättning och ekonomisk aktivitet och därigenom främja de offentliga finansernas hållbarhet, och en pensionsreform (i enlighet med återhämtnings- och resiliensplanen) för att förbättra pensionssystemets finansiella hållbarhet. Dessutom är avsikten med återhämtnings- och resiliensplanen att intensifiera insatserna för att stärka de offentliga investeringarna i syfte att påskynda den gröna och den digitala omställningen, bland annat genom genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanen.
- (26) I stabilitetsprogrammet för 2023 beskrivs en finanspolitisk utveckling på medellång sikt fram till 2026. Enligt stabilitetsprogrammet för 2023 förväntas underskottet i de offentliga finanserna minska till 3,3 % av BNP 2025 och till 2,9 % 2026. Underskottet i de offentliga finanserna förväntas därmed minska till under 3 % av BNP 2026. Enligt stabilitetsprogrammet för 2023 förväntas den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP öka från 107,1 % i slutet av 2024 till 107,8 % till slutet av 2026.

(27) Belgien står inför betydande problem med den finanspolitiska hållbarheten. Dessa problem hänger både samman med den höga statsskulden och den förväntade försämringen, vid oförändrad politik, av effekterna av åldersrelaterade utgifter på de offentliga finanserna mot bakgrund av den snabbt åldrande befolkningen. I kommissionens åldranderapport för 2021 beräknas de åldersrelaterade utgifterna öka med 3,6 procentenheter av BNP fram till 2040 och med 5,4 procentenheter av BNP fram till 2070, främst på grund av utgifter för pensioner och långvarig vård och omsorg. Pensionsutgifterna beräknas öka med 3 procentenheter av BNP under 2019–2070, jämfört med i genomsnitt 0,1 procentenhet av BNP i euroområdet. När det gäller Belgien skulle den största delen av den beräknade ökningen ske redan till 2040, då pensionsutgifterna skulle öka med 2,7 procentenheter av BNP till 14,9 % av BNP. Belgiens återhämtnings- och resiliensplan innehåller en pensionsreform som ska bidra till att ta itu med denna utmaning, vid sidan av andra mål, såsom att förbättra systemets sociala hållbarhet, uppmuntra människor att fortsatt vara aktiva på arbetsmarknaden efter att ha uppfyllt villkoren för förtida pensionering samt säkerställa större konvergens mellan och inom pensionssystemen. När det gäller långvarig vård och omsorg uppgick de offentliga utgifterna till 2,2 % av BNP år 2019 (unionsgenomsnittet var 1,7 %), vilket gjorde Belgien till ett av de länder i unionen som har de högsta utgifterna för långvarig vård och omsorg. Fram till 2070 beräknas utgifterna för långvarig vård och omsorg öka ytterligare till 4,3 % av BNP i referensscenariot. Dessa kostnader skulle dock kunna öka till 6,0 % av BNP i de mest negativa scenarierna¹⁶. Det finns belegg för en eventuell överanvändning av särskilt boende och onödig eller för tidig institutionalisering av äldre. Tillgängliga uppgifter tyder på att antalet äldre som flyttas till särskilt boende i onödan eller åtminstone i förtid fortfarande är högt, även om det har minskat under det senaste årtiondet. Uppgifterna påvisade särskilt att andelen individer som berörs av detta var hög i Bryssel och Vallonien. Reformen för att förbättra den kostnadseffektiva användningen av olika vårdmiljöer, särskilt för att undvika och försena onödig eller för tidig institutionalisering, har inletts av de federala enheterna, till vilka ansvaret för långvarig vård och omsorg har delegerats sedan 2019. De är dock inte tillräckligt inriktade på att ta itu med problemet med den finanspolitiska hållbarheten.

¹⁶ Europeiska kommissionen, Ageing Report 2021. Belgiens utgifter för långvarig vård och omsorg beräknas uppgå till 6 % av BNP i scenariot för kostnadskonvergens och i scenariot för konvergens i fråga om kostnader och täckning.

(28) Trots nyligen genomförda reformer ligger skattekillen (socialförsäkringsavgifter och beskattning av arbetsinkomster) i Belgien fortfarande långt över unionsgenomsnittet på alla lönenivåer, utom för personer med mycket låga inkomster (50 % av genomsnittet), vilket kan skapa negativa incitament för arbete. Vissa åtgärder har vidtagits för att öka låginkomsttagarnas nettoinkomst, t.ex. arbetsbonusen (i Flandern) och arbetsrelaterade förmåner för långtidsarbetslösa eller för interregional rörlighet (på federal nivå). Dessa åtgärder ökar dock också den höga marginalsattesatsen för personer med medelinkomster i det lägre skiktet ("låglönefalla"), vilket kan avskräcka från investeringar i livslångt lärande och öka antalet arbetade timmar. Arbetslöshetsförmånerna har obegränsad varaktighet och är inte behovsprövade för långtidsarbetslösa. Dessutom är flera icke-monetära sociala förmåner kopplade till stödmottagarnas arbetslöshetsstatus, vilket kan bidra till befintliga inaktivitets-, arbetslöshets- och låglönefallor. En bred översyn av förmånssystemet skulle förbättra insynen när det gäller incitament till arbete och skulle kunna bidra till att effektivisera aktiveringspolitiken.

(29) Den omfattande användningen av skatteutgifter, delvis för att uppväga de höga skattesatserna, leder till ineffektivitet och tenderar att gynna vissa typer av ersättningar och utgifter. Detta leder till ekonomisk, social och miljömässig snedvridning. Särskilda system, såsom måltidskuponger, pendlingsbidrag eller undantag från skatteplikt för övertidsarbete, forsknings- och utvecklingsarbete och natt-/skiftarbete är budgetmässigt kostsamma och har visat sig leda till ineffektivitet. Vissa personliga inkomstskatteavdrag (t.ex. avdrag för checkar för hushållsnära tjänster) gynnar höginkomsttagare på ett oproportionerligt sätt. Det finns fortfarande skattemässiga incitament för investeringar i fast egendom på federal nivå (taxeringsvärden som underskattar faktiska hyresintäkter, ränteavdrag för bostadslån gällande fritidshus) och regional nivå (chèque-habitat i Vallonien). Dessa skattemässiga incitament snedvrider resursfördelningen och skapar potentiellt skattebetingade överinvesteringar i vissa typer av tillgångar. Skatterelaterade miljöskadliga subventioner har ökat. Sänkningen av momssatsen på hushållens el- och gasavtal ger visserligen stöd till hushållen, men fortsätter samtidigt att gynna fossila bränslen på lång sikt och motverkar ytterligare diversifiering och energibesparingar. Med tanke på ökande problem i form av trafikstockningar och luftföroreningar verkar transportskatter och miljöskyddsavgifter fortfarande vara underutnyttjade. Den bredare skattereform som regeringen planerar att fasa in fram till 2024 förväntas, om den antas och genomförs, minska skattetrycket på arbete och minska en del av snedvridningarna.

- (30) I enlighet med artikel 19.3 b i förordning (EU) 2021/241 och kriterium 2.2 i bilaga V till den förordningen ska återhämtnings- och resiliensplanen omfatta ett stort antal ömsesidigt förstärkande reformer och investeringar som ska vara genomförda senast 2026. Genomförandet av Belgiens återhämtnings- och resiliensplan pågår, dock med ökande risk för förseningar. Belgien har ännu inte lämnat in någon ansökan om utbetalning. En effektiv styrning kommer att krävas för att möjliggöra ett snabbt och stabilt genomförande. Återhämtnings- och resiliensplanen förväntas ses över 2023 och bland annat kompletteras med ett REPowerEU-kapitel, samtidigt som hänsyn tas till den minskade maximala bidragstilldelningen till Belgien från faciliteten. Ett snabbt införande av det nya REPowerEU-kapitlet i återhämtnings- och resiliensplanen kommer att göra det möjligt att finansiera ytterligare reformer och investeringar till stöd för Belgiens strategiska mål på energiområdet och för den gröna omställningen. I enlighet med artikel 14.6 i förordning (EU) 2021/241 meddelade Belgien den 31 mars 2023 sin avsikt att begära 1 024 900 000 EUR i ytterligare lånestöd från faciliteten. Ett systematiskt och ändamålsenligt deltagande av lokala och regionala myndigheter, arbetsmarknadens parter och andra relevanta berörda parter är fortsatt viktigt för ett framgångsrikt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen, liksom annan ekonomisk politik och sysselsättningspolitik utanför planen, för att säkerställa att fler känner ett egenansvar för den övergripande politiska agendan.
- (31) Kommissionen godkände alla Belgiens sammanhållningspolitiska programdokument under 2022, med undantag för programdokumenten för Europeiska regionala utvecklingsfonden för huvudstadsregionen Bryssel, som antogs 2023. Det är viktigt att gå vidare med ett snabbt genomförande av de sammanhållningspolitiska programmen i komplementaritet och synergi med återhämtnings- och resiliensplanen, inbegripet REPowerEU-kapitlet, för att den gröna och den digitala omställningen ska lyckas, den ekonomiska och sociala resiliensen öka och en balanserad territoriell utveckling uppnås i Belgien.

(32) Förutom de ekonomiska och sociala utmaningar som åtgärdas genom återhämtnings- och resiliensplanen och de sammanhållningspolitiska programmen står Belgien inför ett antal ytterligare utmaningar som rör landets arbetsmarknad, utbildningssystem, energipolitik och gröna omställning. Vakansgraden i Belgien är för närvarande en av de högsta i unionen och arbetsgivarna får allt svårare att anställa arbetstagare med rätt kompetens. De regionala skillnaderna i arbetsmarknadsdeltagande är dock betydande. Bristen på arbetskraft är hög inom både låg- och högkvalificerade yrken med brister inom flera branscher, bland annat it, högkvalificerade, tekniska och vetenskapliga yrken, hotell- och restaurangbranschen samt hälso- och sjukvården. Antalet utexaminerade, särskilt kvinnor, inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik är fortfarande lågt och deras andel ökar endast långsamt, trots särskilda handlingsplaner för dessa ämnen. Kompetensglappen förklaras också av det låga deltagandet i vuxenutbildningar. De nuvarande incitamenten för vuxenutbildning når kanske inte de lågutbildade, för vilka en kompetenshöjning skulle kunna erbjuda bättre sysselsättningsmöjligheter. Utbildningssystem av hög kvalitet som tillgodoser föränderliga arbetsmarknadsbehov, och riktade kompetenshöjnings- och omskolningsåtgärder är viktiga för att minska kompetensbrister och främja inkludering och omfördelning på arbetsmarknaden. Att åtgärda arbetskraftsbristen och kompetensglappet är en viktig hävstång för att ta itu med den digitala omställningen och möjliggöra den gröna omställningen, och för att nå unionens överordnade mål för sysselsättning och kompetens för 2030.

- (33) Utöver att reducera de negativa incitamenten för arbete från skatte- och bidragssystemet skulle mer effektiva och riktade aktiveringsåtgärder kunna bidra till att frigöra den stora outnyttjade arbetskraften och minska den växande bristen på arbetskraft och kompetens. Missgynnade grupper, däribland personer med låg utbildningsnivå, invandrabakgrund eller funktionsnedsättning, är mindre integrerade på arbetsmarknaden. Den genomsnittliga andelen övergångar från arbetslöshet eller inaktivitet till sysselsättning är låg. Detta tyder på att det fortfarande finns utrymme för att effektivisera de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna, särskilt genom mer systematiska utvärderingar och integrerade vägar för arbetsökande som står inför flera hinder på vägen till ett arbete. Det kommer också att krävas en politik för att främja återintegreringen av långtidssjukskrivna arbetstagare, särskilt till följd av utbrändhet och depression (25 % av fallen), som nu vida överstiger antalet arbetslösa, för att ytterligare öka sysselsättningsgraden.
- (34) När det gäller arbetskraftsbrist och kompetensglapp finns det farhågor om utbildningssystemens resultat, inkludering och jämlikhet, även mot bakgrund av de höga offentliga utgifterna för utbildning. Skillnaderna i utbildningsresultat är nära kopplade till elevernas socioekonomiska bakgrund och invandrabakgrund och är bland de största i unionen, vilket leder till ojämlikhet i utbildningen. Att öka yrkesutbildningens attraktionskraft och relevans på arbetsmarknaden kommer att vara avgörande. Att stärka läraryrket genom att tillhandahålla bättre lärarutbildning och fortbildning och genom att utveckla mer flexibla och attraktiva karriärvägar skulle bidra till att minska den växande brist på kvalificerade lärare som riskerar att ytterligare öka den befintliga ojämlikheten i utbildningen. Vissa åtgärder har nyligen redan vidtagits eller är planerade för att stärka läraryrket. Det kommer att vara mycket viktigt att fortsätta övervaka genomförandet av dessa åtgärder och deras effekter.

(35) Omkring 70 % av Belgiens inhemska bruttoenergiförbrukning täcks av import av fossila bränslen. År 2021 stod olja för 45 % av Belgiens energimix och naturgas för 23 %. Belgiens förbrukning av naturgas minskade med 15 % under perioden augusti 2022–mars 2023, jämfört med den genomsnittliga gasförbrukningen under samma period under de föregående fem åren, i linje med det minskningsmål på 15 % som fastställs i rådets förordning (EU) 2022/1369¹⁷. Belgien skulle kunna fortsätta satsningarna på att tillfälligt minska efterfrågan på gas fram till den 31 mars 2024 i enlighet med rådets förordning (EU) 2023/706¹⁸. Förnybar energi stod endast för 13 % av den slutliga energiförbrukningen 2021. Belgien kommer att behöva höja sitt mål för förnybar energi betydligt för att återspegla unionens mer ambitiösa mål. För närvarande är målet 17,5 % fram till 2030, vilket enligt kommissionens bedömning från 2020 inte anses tillräckligt ambitiöst. För att möta den planerade minskningen av kärnenergi och den förväntade ökningen av efterfrågan på el måste energieffektiviteten och andelen el från förnybara energikällor öka avsevärt. Utvecklingen av landbaserade vindkraftsprojekt och den därmed sammanhängande utbyggnaden av kraftnätet hämmas dock fortfarande kraftigt av låg acceptans hos allmänheten och långa förseningar i samband med tillståndsförfaranden, särskilt på grund av upprepade och långdragna överklagandeförfaranden. Ytterligare åtgärder kan vidtas för att påskynda utbyggnaden av landbaserad vindkraft och tillhörande nätförstärkning. Fysisk planering och en översyn av reglerna om vindkraftverkens minimiavstånd från flygplatser, radar och militära områden skulle kunna frigöra mer utrymme för vindkraft. Dessutom skulle tillståndsförfarandet kunna förenklas genom att man ger vind- och nätinfrastrukturprojekt status som övervägande allmänintresse och hanterar överklaganden snabbare. Kommunernas och allmänhetens deltagande i projekt för produktion av förnybar energi skulle kunna öka den lokala acceptansen.

¹⁷ Rådets förordning (EU) 2022/1369 av den 5 augusti 2022 om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas (EUT L 206, 8.8.2022, s. 1).

¹⁸ Rådets förordning (EU) 2023/706 av den 30 mars 2023 om ändring av förordning (EU) 2022/1369 vad gäller förlängning av efterfrågeminskningsperioden för åtgärder för att minska efterfrågan på gas samt förstärkning av rapporteringen om och övervakningen av deras genomförande (EUT L 93, 31.3.2023, s. 1).

Utbyggnaden av solenergi på tak (både små- och storskaliga anläggningar) skulle kunna stimuleras ytterligare genom att man antar reformer som föreskriver bindande krav för stora offentliga och kommersiella byggnader, incitament för hyresvärdar och rättsliga ramar som underlättar energidelning. Dessutom skulle egenförbrukning och efterfrågefleksibilitet kunna främjas. En proaktiv utveckling av mer integrerade och konsekventa tioåriga investeringsplaner för elnätet skulle kunna motverka förseningar vid anslutningen av nya vindkraftsprojekt (och andra förnybara energikällor) och slutanvändare (värmepumpar, laddningsstationer för elbilar) och bör föregripa den förväntade ökningen av industrins elförbrukning.

- (36) Ytterligare politiska reformer och ytterligare investeringar för att minska utsläppen av växthusgaser inom energi-, industri-, bygnads- och transportsektorn skulle bidra till att minska Belgiens totalt sett höga beroende av import av fossila bränslen.
- Energieffektivitetsvinster inom industrin skulle kunna stimuleras genom att man förbättrar frivilliga avtal, inför energibesparingar och planer för utfasning av fossila bränslen för de största användarna, stimulerar elektrifiering och ibruktage av industriella värmepumpar och ytterligare integrerar metoder för cirkulär produktion. Belgien riskerar att inte uppnå sina renoverings- och energieffektivitetsmål för 2030. Utmaningarna med att minska förbrukningen av fossila bränslen i byggnader är fortfarande betydande. De nuvarande investeringsinsatserna för energirenoveringar bör därför intensifieras ytterligare och kompletteras med politiska reformer, exempelvis ett förbud mot fossila bränslen i nya byggnader, obligatoriska energieffektiva renoveringar, utfasning av uppvärmning baserad på fossila bränslen och omställning av incitament till koldioxidsnåla uppvärmningslösningar såsom värmepumpar och fjärrvärmenät som försörjs med återvunnen och förnybar energi. Detta bör åtföljas av en anpassning av utbildningen till de relevanta framväxande gröna tekniska färdigheterna för att säkerställa ett tillräckligt antal tekniker och byggnadsarbetare med lämplig kompetens. Inom transportsektorn står den stora andelen privatbilar för en stor del av oljeförbrukningen i Belgien. Främjande av ”mjuk rörlighet” (t.ex. cykling och delad rörlighet) och användning av kollektivtrafik skulle bidra till att minska användningen av personbilar samt kostnaderna för trafikstockningar. Under 2022 ökade cyklingen som transportsätt för resor till och från arbetet, särskilt i Flandern och Bryssel, tack vare kontinuerliga investeringar i cykelinfrastruktur, marknadsföringssatsningar och riktade incitament. Det finns dock fortfarande utrymme för att ytterligare uppmuntra denna form av mjuk rörlighet genom investeringar i cykelinfrastruktur och trafiksäkerhet för cyklister. Användningen av kollektivtrafik har ännu inte återhämtat sig fullt ut efter covid-19-krisen och skulle kunna främjas ytterligare genom förbättringar av region-, stads- och förortslinjer, investeringar i förnyelse av fordonsbeståndet samt ökad turtäthet.

- (37) Brist på arbetskraft och kompetens i sektorer och yrken som är centrala för den gröna omställningen, däribland tillverkning, utbyggnad och underhåll av nettonollteknik, skapar flaskhalsar i omställningen till en nettonollekonomi. Utbildningssystem av hög kvalitet som tillgodoser föränderliga arbetsmarknadsbehov, och riktade kompetenshöjnings- och omskolningsåtgärder är viktiga för att minska kompetensbrister och främja inkludering och omfördelning på arbetsmarknaden. För att frigöra outnyttjad arbetskraft måste dessa åtgärder vara tillgängliga, framför allt för enskilda personer och i de sektorer och regioner som påverkas mest av den gröna omställningen. Under 2022 rapporterades brist på arbetskraft för flera yrken som kräver särskilda färdigheter eller specialkunskaper för den gröna omställningen, bland annat väg- och vattenbyggnadsingenjörer och kraftverksoperatörer.
- (38) Mot bakgrund av kommissionens bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2023, och dess yttrande¹⁹ återspeglas i rekommendation 1.

¹⁹ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

(39) Mot bakgrund av de nära kopplingarna mellan ekonomierna i medlemsstaterna i euroområdet och deras kollektiva bidrag till den ekonomiska och monetära unionens funktion, rekommenderade rådet att euroområdets medlemsstater vidtar åtgärder, bland annat genom sina återhämtnings- och resiliensplaner, för att i) bevara en hållbar skuldsättning och avstå från brett stöd till den aggregerade efterfrågan 2023, bättre rikta de finanspolitiska åtgärder som vidtas för att mildra effekterna av höga energipriser och överväga lämpliga sätt att avveckla stödet i takt med att energiprstrycket minskar, ii) upprätthålla en hög nivå på offentliga investeringar och främja privata investeringar för att stödja den gröna och den digitala omställningen, iii) stödja en löneutveckling som mildrar effekten av den minskade köpkraften och samtidigt begränsar andrahandseffekterna på inflationen, och ytterligare förbättra den aktiva arbetsmarknadspolitiken och åtgärda kompetensbristen, iv) förbättra företagsklimatet och säkerställa att energistödet till företag blir kostnadseffektivt, tillfälligt och riktat till bärkraftiga företag och att det upprätthåller incitament för den gröna omställningen, och v) bevara den makroekonomiska stabiliteten och övervaka risker samtidigt som arbetet med att fullborda bankunionen fortsätter. När det gäller Belgien bidrar rekommendationerna 1, 2, 3 och 4 till genomförandet av den första, andra och tredje rekommendationen i 2023 års rekommendation om euroområdet.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Belgien att 2023 och 2024 vidta följande åtgärder:

1. Avveckla de gällande krisstödåtgärderna på energiområdet och använda besparingarna för att minska underskottet i de offentliga finanserna så snart som möjligt under 2023 och 2024. Om nya öknings av energipriset skulle kräva nya eller fortsatta stödåtgärder, säkerställa att sådana stödåtgärder är inriktade på att skydda utsatta hushåll och företag, är finanspolitiskt överkomliga och bevarar incitamenten till energibesparingar.

Säkerställa en försiktig finanspolitik, särskilt genom att begränsa den nominella ökningen av nationellt finansierade primära nettoutgifter under 2024 till högst 2 %²⁰.

Upprätthålla nationellt finansierade offentliga investeringar och säkerställa ett effektivt utnyttjande av bidrag från faciliteten och andra unionsmedel, särskilt för att främja den gröna och den digitala omställningen.

För perioden efter 2024, fortsätta att eftersträva en finanspolitisk strategi på medellång sikt med gradvis och hållbar konsolidering, i kombination med investeringar och reformer som leder till högre hållbar tillväxt, för att uppnå en återhållsam offentligfinansiell ställning på medellång sikt.

Stärka insatserna för att effektivisera långvarig vård och omsorg. Gå vidare med reformen av skatte- och bidragssystemen för att minska de negativa incitamenten för arbete genom att flytta skattebördan bort från arbete och förenkla skatte- och bidragssystemet. Se över skatteutgifterna för att minska deras ekonomiskt, socialt och miljömässigt skadliga effekter.

²⁰ Detta beräknas motsvara en årlig förbättring av det strukturella budgetsaldot med minst 0,7 % av BNP för 2024, såsom beskrivs i skäl 23.

2. Säkerställa effektiv styrning för att möjliggöra ett snabbt och stabilt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen. Snabbt slutföra REPowerEU-kapitlet i syfte att omgående inleda genomförandet av det. Fortsätta med ett snabbt genomförande av de sammanhållningspolitiska programmen i nära komplementaritet och synergi med återhämtnings- och resiliensplanen.
3. Ta itu med arbetskraftsbrist och kompetensglapp, särskilt genom att stärka aktiveringspolitiken (inklusive vägledning) för att integrera mindre gynnade grupper på arbetsmarknaden. Förbättra utbildningssystemens resultat och jämlikhet och fortsätta reformerna för att stärka läraryrket.
4. Minska det totala beroendet av fossila bränslen genom att öka energieffektiviteten och minska användningen av fossila bränslen i byggnader, genom att ytterligare stimulera utfasningen av fossila bränslen inom industrin och genom att främja användningen av och utbudet av kollektivtrafik samt mjuk rörlighet. Påskynda utbyggnaden av förnybar energi och tillhörande nätinфраstruktur genom att ytterligare förenkla tillståndsförfarandena, bland annat genom att förkorta överklagandeförfarandena, samt anta rättsliga ramar för att ytterligare främja investeringar i anläggningar för förnybar energi och underlätta energidelning. Intensifiera politiska insatser som syftar till att tillhandahålla och förvärva de färdigheter och den kompetens som krävs för den gröna omställningen.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar

Ordförande